

**CONSILIUL NAȚIONAL AL
PERSOANELOR VÂRSTNICE**

Coșul minim de consum lunar pentru persoanele vârstnice

**Octombrie
2016**

Cuprins

	<i>Introducere</i>	3
1.	Cap.I - Situația socio-economică a persoanelor vârstnice	4
2.	Cap.II - Istoricul coșului minim de consum lunar în România	7
3.	Cap.III - Metodologia de stabilire a coșului minim de consum lunar, utilizată de către Institutul Național de Statistică. Structură, comparații și concluzii	9
4.	Cap. IV - Metodologia de stabilire a minimului decent de trai și a minimului de subzistență, utilizată de către Institutul de Cercetare a Calității Vieții, analiza Structură, comparații și concluzii	17
5.	Cap. V – Propuneri	23
6.	Bibliografie	25
ANEXE.		
1.	Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori pe niveluri de pensii și pe categorii, în luna august 2016	27
2.	Rata de sărăcie generală și a persoanelor vârstnice (65 ani și peste), la nivelul UE – 28 și al României în perioada 2007-2014	29
3.	Riscul de sărăcie de relativă pentru persoanele de 65 ani și peste, total și pe sexe în anul 2014, în Statele Membre UE - 28	30
4.	Cheltuielile alimentare ale pensionarului singur, în luna iulie 2016	31
5.	Cheltuielile alimentare ale pensionarului din familia de pensionari (2 persoane) în luna iulie 2016	32
6.	Cheltuielile nealimentare ale pensionarului singur și ale pensionarului care face parte din familia de pensionari (2 persoane), total țară în luna iulie 2016	33
7.	Cheltuielile nealimentare ale pensionarului singur, pe medii, pe țară, în luna iulie 2016	33
8.	Cheltuielile nealimentare ale pensionarului care face parte din familia de pensionari (2 persoane) pe medii, în luna iulie 2016	33
9.	Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului singur și ale pensionarului care face parte din familia de pensionari (2 persoane), total țară, în luna iulie 2016	34
11.	Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului singur, pe medii, în luna iulie 2016	34
12.	Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului singur și ale pensionarului care face parte din familia de pensionari (2 persoane), total țară, în luna iulie 2016	35
13.	Minimul de trai decent și a minimul de subzistență, pentru pensionarul singur, pe medii, în luna iulie 2016	35

Introducere

Persoanele vârstnice (60 ani și peste) reprezintă aproximativ o cincime din populația țării și potrivit tendințelor demografice, în România, ca și pe plan mondial această pondere este în continuă creștere, ceea ce justifică reglementarea unei structuri diferite a necesarului de consum al acestora față de cel al persoanelor active și respectiv al celorlalți membri ai societății.

În România, în anul 1990, persoanele în vârstă de 60 de ani și peste, reprezentau 10,30% din totalul populației, ajungând la 1 ianuarie 2016 la 22,89% - situație care demonstrează că persoanele vârstnice sunt un segment important în cadrul populației.

În semnificativă și continuă creștere, majoritatea populației vârstnice din România nu dispune de resurse financiare suficiente pentru o viață decentă. Calitatea vieții acestei categorii de populație ar trebui să reprezinte o prioritate care să stea în atenția Guvernului. Cheltuielile pentru întreținerea locuinței, plata alimentelor și a serviciilor de sănătate sunt covârșitoare pentru multe dintre persoanele vârstnice, încât preocupările pentru participarea la viața socială și culturală rămân reziduale, condiții în care un sprijin real și consistent din partea statului este absolut necesar.

Având în vedere evoluția prețurilor și faptul că în luna august 2016, 928.515, respectiv 18,24% dintre pensionarii de asigurări sociale de stat și agricultori au avut pensii sub 425 lei (coșului de consum lunar¹), 1.771.559 pensionari (34,81%) pensii sub 594 lei (valoarea nivelului minim de subzistență²) și 2.389.917 pensionari (46,96%) sub 752 lei (valoarea nivelului minim de trai decent²), este necesar să se intervină cu noi măsuri pentru majorarea veniturilor acestei categorii de populație (Anexa nr.1).

¹Valoarea coșului de consum lunar al pensionarului singur, total țară, la prețurile lunii iulie 2016, comunicat de Institutul Național de Statistică;

²Valoarea nivelului minim de subzistență și valoarea nivelului minim de trai decent, total țară, pentru pensionarul singur, la prețurile lunii mai 2016, au fost calculate pe baza datelor comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;

Situația socio-economică a persoanelor vârstnice

Situația grea în care se găsește astăzi o mare parte a vârstnicilor din România, considerăm că se datorează următoarelor aspecte principale:

- Creșterea costurilor întreținerii locuinței, a serviciilor și a alimentelor de bază, ridică gradul de incidență a sărăciei în rândul vârstnicilor, care datorită vârstei înaintate sunt expuși suplimentar unor riscuri specifice;
- Persoanele vârstnice care locuiesc în mediul urban, față de persoanele care locuiesc în mediul rural, au nevoie de un venit mai mare pentru acoperirea cheltuielilor lunare pentru întreținere și pentru serviciile de bază;
- Sistemul de servicii destinate bătrânilor singuri și dependenți, care nu se mai pot autogospodări, precum și a celor cu dizabilități, ca grupuri principale de risc, este reglementat fragmentat și nu se realizează în cadrul unui sistem articulat de instituții (cele care coordonează activitățile medicale și respectiv cele care se ocupă de serviciile sociale), care prin cooperare permanentă ar putea garanta eficientizarea lor;
- Persoanele vârstnice fără afecțiuni de sănătate majore sunt obligate să participe la acțiuni aducătoare de venit pentru asigurarea traiului zilnic, în măsura în care reușesc să se mențină activi pe piața muncii;
- Legislația nu prevede reglementări eficiente pentru prevenirea abuzurilor la care vârstnicii sunt expuși, respectiv înstrăinarea bunurilor sau exploatarea acestora.
- Veniturile insuficiente ale pensionarilor fac ca aceștia să nu mai poată acoperi cheltuielile strict necesare pentru procurarea medicamentelor necesare întreținerii sănătății, pentru plata unor servicii medicale în ambulatoriu sau în spitale.

Multe din nevoile de sprijin, în special cele de asistență socială comunitară la domiciliu, sunt acoperite numai formal prin măsuri legislative care nu se aplică sau nu se pot practic aplica fără acțiuni reale și concertate, la nivel local, în special în mediul rural. Așadar, accesul redus al vârstnicilor la prestații și servicii sociale sporește "șansele" acestora de a rămâne în rândul săracilor.

Evoluția riscului de sărăcie în perioada 2007-2014 arată că acest fenomen este prezent în majoritatea țărilor europene, la nivelul UE-27 oscilând în jurul valorii

de 17,0% în 2014 (Anexa nr.2). România și Serbia au avut una din cele mai ridicate rate de sărăcie monetară relativă: 25,4% în anul 2014, fiind urmată de Spania (22,2%).

Datele Eurostat cu privire la gradul de sărăcie al vârstnicilor din România (65 ani și peste), utilizând această metodă (Anexa nr.3), indică, în anul 2014 o rată de sărăcie de 15,5%, valoare peste nivelul mediei UE - 28 (13,8%).

În ceea ce privește situația din țările Uniunii Europene (Anexa nr.3), cel mai mare risc de sărăcie relativă al persoanelor vârstnice (65 ani și peste) în anul 2014 a fost în: Estonia (32,6%), Letonia (27,6%), Croația (23,1%), Bulgaria (22,6%), Cipru (22,4%), Lituania (20,1%) și cel mai mic în: Franța (8,6%), Cehia (7,0%), Luxemburg (6,3%), Slovacia (6,2%), Olanda (5,9%), Ungaria (4,5%).

În multe țări UE, persoanele în vârstă de 65 ani și peste sunt mai expuse riscului de sărăcie relativă decât alte categorii de vârstă, ceea ce sugerează că, în multe cazuri, pensiile sunt semnificativ mai mici decât salariile și nu reușesc să țină pasul cu creșterile salariale.

De asemenea, în România nu sunt încă dezvoltate și aplicate programe care să vizeze pregătirea pentru pensionare și identificarea posibilităților de menținere a unei vieți active și a unei participări sociale semnificative pentru persoanele vârstnice. O mare parte din acestea nu dispun de resurse financiare suficiente pentru o viață decentă, iar participarea la viața socială și culturală continuă să rămână deziderate nesoluționate până în prezent.

Pe domenii de interes privind persoanele vârstnice, se pot evidenția următoarele probleme:

⇒ **Pensii și asigurări sociale**

- Creșterea raportului de dependență ca urmare a creșterii numărului de beneficiari și a diminuării numărului de contribuabili. Astfel, de la 315,1 pensionari³ la 1000 salariați în 1990, s-a ajuns la 985,2 în anul 2015, aceasta fiind totuși în scădere în ultimii ani⁴;
- România are un nivel extrem de scăzut al cheltuielilor totale cu pensiile (9,3% din PIB, față de media Uniunii Europene de 11,2% în anul 2015 și față de 14,9% în Italia, 14,4% în Franța, 14,4% în Austria, 14,1% Grecia, 13,3% în Portugalia, 12,8% în Finlanda, 11,9% în Belgia și 11,9% în Ungaria);

³Au fost considerați doar pensionarii de asigurări sociale de stat, iar în anii 2006 - 2014 oscilația raportului de dependență economică s-a datorat oscilației numărului de salariați.

⁴ Valoarea maximă, de 1.140,1 de pensionari la 1.000 de salariați a fost atinsă în anul 2001.

- Nivelul pensiilor în sistemul public se menține mic față de cel al salariilor (pensia medie asigurări sociale - fără agricultori), cu toate că și salariile sunt departe de ceea ce ar fi necesar pentru un trai decent.

În concluzie se poate afirma că sistemul public de pensii din România se găsește, în prezent, într-o situație critică, cu deficite financiare curente și oferă pensii în cuantum insuficient unui trai decent mării majorității a pensionarilor.

⇒ **Asistența socială**

- Se constată o slabă dezvoltare a serviciilor pentru vârstnicii aflați în dificultate comparativ cu alte categorii defavorizate de populație (copii, persoane cu dizabilități) și o insuficientă dezvoltare a structurilor la nivelul autorităților publice centrale și locale care să monitorizeze cazurile sociale din cadrul acestora;
- Nu sunt dezvoltate programe de reinsertie socială și de menținere a unei vieți active și a unei participări semnificative a persoanelor vârstnice în societate;
- Legislația în domeniul financiar nu încurajează suficient transferurile între sectorul public și cel privat, astfel încât resursele sunt insuficiente și inegal repartizate la nivelul comunităților, cu diferențe majore între localități;
- Nu există o autoritate la nivel național care să monitorizeze aplicarea măsurilor pe plan local și pentru gestionarea unei bazei de date cu privire la protecția persoanelor vârstnice;
- Nu există servicii /departamente destinate persoanelor vârstnice în cadrul direcțiilor de asistență socială județene, persoanele vârstnice intrând în categoria persoanelor adulte sau cu dizabilități;
- Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice reprezintă un act normativ depășit față de situația actuală, cât și față de noua Lege a asistenței sociale nr. 292/2011, fiind necesară armonizarea celor două acte normative astfel încât administrația publică centrală și locală cu atribuții în domeniu să fie în măsură să elimine situațiile de abuz și neglijență la care sunt expuse persoanele vârstnice.

Istoricul coșului minim de consum lunar în România

Așa cum este definit în literatura de specialitate, coșul minim de consum lunar este reprezentat prin ansamblul produselor alimentare, nealimentare și a serviciilor necesare unui minim de trai și este exprimat:

- cantitativ – prin cantitățile minime de bunuri și servicii necesare subzistenței,
- valoric – prin cheltuielile realizate pentru procurarea acestor bunuri și servicii și cele implicate de plata altor bunuri și servicii necesare consumului minim, nespecificate în expresie cantitativă.

România a adoptat, în mod oficial, pentru prima dată termenul de „coș minim de consum lunar” în anul 2000, prin emiterea OUG nr. 217.

Având în vedere că protecția socială trebuie să fie reală, adică să acopere un minim necesar, coșul minim de consum lunar a avut rolul de a orienta autoritățile guvernamentale în stabilirea, sub orice formă, a măsurilor de sprijin social.

Odată adoptat, evaluarea trimestrială a coșului minim de consum lunar intra în sarcina Institutului Național de Statistică, iar publicarea acestuia se făcea de către Guvern la inițiativa Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. Coșul minim de consum lunar a fost făcut public din anul 2000 până în trimestrul II al anului 2003, prin următoarele acte normative:

Actul normativ	Anul	Trim.	Nivelul coșului lei /gospodărie	Nivelul coșului lei /persoană	Creștere față de trim. IV 2000 %
HG nr. 380/2000	2000	IV	335	120	-
HG nr. 1200/2001	2001	I	363	130	8,40
HG nr. 1200/2001	2001	II	388	139	15,80
HG nr. 1200/2001	2001	III	402	144	20,00
HG nr. 222/2001	2001	IV	443	158	32,20
HG nr. 622/2002	2002	I	458	164	36,70
HG nr. 1145/2002	2002	II	481	172	43,60
HG nr. 1458/2002	2002	III	486	174	45,10
HG nr. 252/2002	2002	IV	528	189	57,60
HG nr. 928/2003	2003	I	541	193	61,50
HG nr. 1079/2003	2003	II	553	198	65,10

Art. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 217/2000, care reglementa evaluarea trimestrială a coșului minim de consum lunar și aprobarea acestuia prin hotărâre a Guvernului, a fost ulterior abrogat prin art. 23 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 11/2004 privind stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale.

Se poate afirma că evoluția societății românești nu a marcat un interes pentru o cât mai fidelă definire a caracteristicilor vieții persoanelor la vârsta a treia, situație ce necesită reglementarea coșului de consum lunar al familiei de pensionari și calcularea valorii acestuia la un nivel care să le permită un trai decent.

Capitolul III

Metodologia de stabilire a coșului minim de consum lunar, utilizată de către Institutul Național de Statistică. Structură, comparații și concluzii

Aspectele specifice referitoare la structura coșului de consum lunar, pentru persoana vârstnică sunt legate de:

- particularitățile vârstei în raport cu starea individuală de sănătate;
- gradul de uzură fizică și psihică a organismului;
- nevoile individuale pentru un trai decent.

Aplicând o metodă derivată din metoda Băncii Mondiale, Institutului Național de Statistică a fundamentat pentru luna octombrie 2000, primul coș minim de consum lunar, care a fost publicat ca structură și valoare în OUG nr. 217/2000. Construcția acestui coș minim și evaluarea lui s-au bazat, în principal, pe informațiile privind consumul efectiv al populației, colectate prin „Ancheta Integrată în Gospodării”⁵, cercetare multifuncțională realizată la acea dată de Institutul Național de Statistică (INS), precum și pe alte date relevante pentru dimensionarea corectă a necesităților de consum.

Pentru constituirea coșului minim de consum lunar s-au avut în vedere datele privind consumul efectiv și cheltuielile gospodăriilor situate în zona pragului de sărăcie relativă, stabilit la nivelul a 60,0% din cheltuielile medii de consum realizate

⁵**Ancheta Integrată în Gospodării** (AIG) asigură informațiile necesare pentru evaluarea veniturilor, cheltuielilor și consumului populației. Ancheta se realiza pe un eșantion de gospodării, din mediul urban și rural, selectate în mod aleator din toate județele țării și din Municipiul București.

În cercetare erau cuprinse gospodării din toate categoriile socio-economice: salariați, patroni, lucrători pe cont propriu în agricultură, membri ai asociațiilor agricole, lucrători pe cont propriu în activități neagricole, membri ai cooperativelor neagricole, șomeri, pensionari, alte categorii. Apartenența gospodăriei la una din aceste categorii socio-economice se stabilea pe baza statutului ocupațional principal declarat al capului gospodăriei.

Pentru colectarea informațiilor se foloseau 2 tipuri de formulare: chestionarul anchetei și jurnalul gospodăriei. Perioada pentru care se înregistrau datele în chestionarul anchetei și în jurnalul gospodăriei (perioada de referință) era luna calendaristică

Eșantionul cuprindea 36000 de gospodării anual, împărțite în 12 secțiuni a câte 3000 de gospodării intervievate timp de o lună în timpul anului. De la acestea erau colectate răspunsuri de la aproximativ 2600 – 2800 de gospodării în fiecare lună.

Estimările corespunzătoare întregii populații se calculau prin extinderea rezultatelor anchetei pe baza ponderilor atribuite fiecărei gospodării din eșantion care au răspuns la anchetă.

Începând cu anul 2001 AIG a fost înlocuită cu **Ancheta Bugetelor de Familie** (ABF)

Deși anchetele ABF și AIG utilizează chestionare diferite – chestionarul ABF referindu-se mai în detaliu la consum decât cel din AIG care l-a precedat – datele provenite din cele două anchete sunt, cu mici excepții, perfect comparabile. Informațiile primare pentru cele două anchete sunt colectate pe baza aceluiași jurnal al gospodăriei, dar care descrie mai în detaliu consumul de alimente, de bunuri nealimentare și de servicii.

de ansamblul gospodăriilor. Corespunzător acestui prag, calculele de fundamentare a coșului s-au bazat pe datele referitoare la consumul și cheltuielile (detaliate pe clase de produse) a 20,0% din totalul gospodăriilor cercetate și anume a celor situate în a treia și a patra decilă (D3 și D4) a distribuției gospodăriilor după nivelul venitului total pe adult echivalent. Gospodăriile din D3 au avut un venit mediu de 1,61 față de D1 și gospodăriile din D4 au avut un venit mediu de 1,84 față de D1.

Primul coș minim de consum lunar (calculat pentru o gospodărie de mărime medie de 2,804 persoane) a fost determinat pe baza următoarelor elemente:

PRODUSE ALIMENTARE

- necesarul mediu zilnic de 2.760 calorii pe o persoană, recomandat de nutriționiști, repartizat conform structurii consumului alimentar mediu lunar al gospodăriilor din decilele D3 și D4 (din calcul, rezultă în medie pentru decilele D3 și D4, 2.400 calorii), a fost transformat în unități fizice, la care s-a aplicat valoarea prețurilor din luna octombrie 2000, obținându-se valoarea corespunzătoare.

O PARTE DIN SERVICII

- consumul mediu unitar lunar de utilități (energie electrică, termică, gaze naturale, telefon, abonament transport) ce a revenit pe un locuitor conform normelor de consum și pe baza balanței energetice, a fost multiplicat cu prețurile /tarifele unice pe țară stabilite prin acte normative sau note de negociere, obținându-se consumul valoric.

PRODUSE NEALIMENTARE + CELELALTE SERVICII

- media cheltuielilor lunare efectuate de gospodăriile din decilele D3 și D4 pentru elementele consumului de produse nealimentare și pentru celelalte servicii.

Evaluarea coșului minim de consum lunar s-a realizat în raport cu trei componente și anume:

- ✓ Prima categorie este formată din produsele alimentare și serviciile pentru care au fost determinate și cantitățile aferente consumului minim. Au fost luate în considerare 34 de produse alimentare și 5 tipuri de servicii care au reprezentat 87,0%, respectiv 58,1% din media cheltuielilor efectuate de gospodăriile din decilele D3 și D4 pentru produse alimentare, respectiv servicii.

- ✓ A doua categorie este formată din câteva grupe de bunuri nealimentare și servicii de mare importanță în consumul gospodăriilor care au fost cuprinse în coș cu cheltuielile minime aferente (confecții, tricotaje, încălțăminte, cărți și rechizite școlare, medicamente, articole de igienă, apă, canal, salubritate, abonament RTV, servicii medicale, impozite și taxe). Nivelul acestor cheltuieli reprezintă 66,5%, respectiv 29,0% din media cheltuielilor efectuate de gospodăriile din decilele D3 și D4 pentru produse nealimentare, respectiv servicii.
- ✓ A treia categorie include toate celelalte bunuri și servicii care compun consumul efectiv al gospodăriilor din decilele D3 și D4, care nu au fost nominalizate în primele 2 categorii, dar sunt cuprinse global în coșul minim, cu sume reprezentând totalul cheltuielilor efectuate de gospodăriile din decilele D3 și D4 pentru aceste elemente, repartizate distinct pe trei clase: produse alimentare, produse nealimentare și servicii. Cheltuielile aferente acestei categorii au reprezentat 13,0% din cheltuielile efectuate de gospodăriile din decilele D3 și D4 pentru consumul alimentar, 33,5% din cheltuielile efectuate de aceste gospodării pentru bunurile nealimentare și 12,9% din cheltuielile pentru servicii.

Coșul minim de consum lunar astfel stabilit și structurat s-a reevaluat trimestrial (ultima lună din trimestru), până în trimestrul II al anului 2003, în următorul mod: prețurile (valorile) aferente componentelor care au format primele 2 categorii au fost inflatare prin multiplicare cu indicii de creștere a prețurilor la produse și grupe de produse și servicii, calculați și publicați lunar de către Institutul Național de Statistică.

În cazul celei de-a treia categorii, (alte produse) sumele aferente s-au calculat prin aplicarea unor coeficienți la valorile rezultate prin însumarea componentelor nominalizate și anume: 0,150 pentru produsele alimentare, 0,504 pentru bunurile nealimentare și 0,148 pentru servicii. Coeficienți au fost determinați, pentru fiecare grupă, când a fost construit primul coș, calculând ponderea celei de-a treia categorii de componente nenominalizate a coșului, alte produse, în total produse nominalizate.

În urma solicitărilor adresate de Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, Institutul Național de Statistică calculează valoarea coșului de consum lunar, separat, pentru persoana vârstnică singură și familie formată din două persoane vârstnice, pe medii de rezidență, respectând metodologia generală de calcul a coșului minim de consum lunar și selectând consumurile medii înregistrate de gospodăriile de

pensionari din datele Anchetei Bugetelor de Familie, pentru luna de referință solicitată.

Pentru luna iulie 2016 Institutul Național de Statistică prezintă, pe componente, coșul de consum lunar pentru persoana vârstnică, după cum urmează:

- ▼ **Consumul alimentar** care se analizează cantitativ și valoric, în funcție de media consumului real al unei persoane vârstnice, de mediul de proveniență al acesteia (rural și urban), precum și în funcție de mărimea familiei. Astfel, consumul alimentar din coșul de consum lunar al unei persoane vârstnice singure față de consumul minim al populației este mai mic la pâine, fasole boabe, carne de porcine, carne de oaie și alte feluri de carne (produse generatoare de colesterol și de alte afecțiuni care conduc la deteriorarea stării de sănătate o dată cu înaintarea în vârstă) și mai mare la ouă, lapte proaspăt, cartofi, băuturi nealcoolice. La celelalte produse alimentare, necesarul minim lunar de consum al unei persoane vârstnice, în medie, este mai mare, având în vedere necesitățile fiziologice a organismului persoanei vârstnice. (Tabelul nr.1).

Tabelul nr. 1
Consumul alimentar, în unități fizice, al pensionarului singur și
al pensionarului din familia de 2 persoane, total țară, în luna iulie 2016^{*)}
 - lunar /persoană –

Nr. crt.	Produse alimentare	Unitatea de măsură	Coșul de consum pentru o persoană vârstnică singură	Coșul de consum pentru un vârstnic din familia de 2 persoane	Coșul minim de consum al populației /persoană
			1	2	3
1	Făină	kg	1,322	1,366	1,101
2	Mălai	kg	2,452	2,396	2,100
3	Pâine	kg	10,776	10,132	11,400
4	Produse de franzelărie. specialități de panificație	kg	0,340	0,202	0,178
5	Paste făinoase	kg	0,509	0,359	0,250
6	Orez	kg	0,829	0,571	0,500
7	Fasole boabe	kg	0,749	0,578	0,751
8	Cartofi	kg	6,057	4,551	4,700
9	Morcovi. pătrunjel. păstârnac	kg	0,892	0,666	0,600
10	Ceapă uscată	kg	1,365	1,050	0,901
11	Varză murată și alte murături	kg	1,324	1,369	1,085

Coșul minim de consum lunar pentru persoanele vârstnice

Nr. crt.	Produse alimentare	Unitatea de măsură	Coșul de consum pentru o persoană vârstnică singură	Coșul de consum pentru un vârstnic din familia de 2 persoane	Coșul minim de consum al populației /persoană
			1	2	3
12	Bulion	kg	0,502	0,415	0,296
13	Conserve de legume	kg	0,292	0,281	0,197
14	Mere	kg	1,788	1,368	1,090
15	Citrice. fructe meridionale	kg	0,478	0,411	0,197
16	Conserve din fructe	kg	0,356	0,295	0,250
17	Carne de bovine	kg	0,381	0,346	0,247
18	Carne de porcine	kg	0,836	0,815	0,888
19	Carne de pasăre	kg	1,954	1,438	0,987
20	Carne de oaie și alte feluri de carne	kg	0,119	0,165	0,148
21	Preparate din carne	kg	1,144	1,009	0,888
22	Pește proaspăt și congelat	kg	0,581	0,463	0,296
23	Lapte proaspăt	l	8,547	6,596	5,230
24	Lapte bătut. iaurt	l	0,407	0,421	0,246
25	Telemea de vacă	kg	0,583	0,511	0,395
26	Telemea de oaie	kg	0,277	0,270	0,246
27	Brânză proaspătă și smântână	kg	0,669	0,644	0,345
28	Ouă	bucăți	23,000	17,000	15,000
29	Untură	kg	0,250	0,234	0,250
30	Ulei comestibil	L	1,622	1,212	0,987
31	Margarină	Kg	0,354	0,223	0,197
32	Zahăr	Kg	1,399	1,026	0,987
33	Ciocolată. bomboane	Kg	0,053	0,039	0,050
34	Băuturi nealcoolice	L	2,129	2,123	0,839
Total		X	204,75	173,20	130,30

Notă: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

^{*)}Coșul minim de consum în unități fizice este stabilit pentru o persoană, ca medie la nivel de țară, conform datelor din OUG nr. 217/2000. Valoarea pentru luna iulie 2016, pentru coșul minim de consum al populației /persoană, s-a calculat folosind prețurile utilizate în Anexa nr.4.

Consumul alimentar din coșul de consum al unei persoane vârstnice dintr-o familie de două persoane pensionare este inferior consumului minim al populației, la: pâine, fasole boabe, cartofi, carne de porcine, untură, ciocolată, bomboane și superior la: ouă, lapte proaspăt, băuturile nealcoolice și restul produselor.

Alimentele consumate în cantități mai mici de către persoana vârstnică dintr-o familie de două persoane pensionare față de alimentele consumate în medie de

populație sunt cele care afectează starea de sănătate la vârsta a treia și care în mod firesc sunt evitate.

Consumul de produse alimentare al unei persoane vârstnice, sau care face parte dintr-o familie de vârstnici, față de consumul minim al populației, pe medii de rezidență și se prezintă astfel:

1. urban

- consum în cantități diminuate la mălai, pâine, fasole boabe, varză murată și alte murături, carne de porcine, carne de oaie și alte feluri de carne și untură și paste făinoase;

- consum mai mare la ouă, lapte proaspăt și băuturile nealcoolice și restul produselor alimentare.

2. rural

- consum în cantități diminuate la carnea de porcine;
- consum mai mare la ouă, lapte proaspăt și cartofi și restul produselor alimentare.

Diferența se datorează faptului că aceste produse alimentare sunt mai accesibile și asigură necesarul de proteine și vitamine. Practic vitaminele se asigură din fructe și legume și proteinele din lactate și carnea de pui și vită.

Utilizând nivelul prețurilor lunii iulie 2016, Institutul Național de Statistică a calculat valoarea consumului alimentar al coșului de consum pentru un pensionar singur, de 204,75 lei (201,48 lei în mediul urban și 207,35 lei în rural) respectiv 173,20 lei (181,43 urban și 172,36 rural) pentru un pensionar dintr-o familie de 2 pensionari (anexele nr. 5 și 6).

- ✓ **Consumul de produse nealimentare** al persoanei vârstnice cuprinde confecții, tricotaje, încălțăminte, cărți, ziare, papetărie, medicamente, articole de igienă și este altfel constituit decât cel înregistrat de media populației. Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în luna iulie 2016, valoarea coșului de consum la produsele nealimentare (anexele nr.7, 8 și 9), pentru un pensionar singur era de 67,72 lei (59,77 lei în mediul urban și 74,53 lei în rural), iar pentru un pensionar dintr-o familie de 2 pensionari de 67,22 lei (66,18 lei în urban și 67,16 lei în rural).

Consumul pensionarului singur și a celor din familii de doi pensionari, în mediul urban față de mediul rural, este mai crescut la confecții, tricotaje, articole de igienă, cărți, ziare, articole de papetărie și la medicamente.

- ▼ **Cheltuielile pentru plata serviciilor** ale persoane/or vârstnice se referă: la apă, canal, salubritate, energie electrică, energie termică, gaze naturale, abonamente RTV, telefon transportul de călători și servicii medicale. Utilizând nivelul prețurilor lunii iulie 2016, valoarea coșului de consum de servicii pentru un pensionar singur era de 148,42 lei (263,88 lei în mediul urban și 49.39 lei în cel rural), respectiv de 123,66 lei (220,78 lei în urban și 51,78 lei în rural) pentru un pensionar dintr-o familie de 2 pensionari.

Pe grupe de servicii, la nivel total, pentru pensionarul singur și pensionarul din familia de pensionari, precum și pentru fiecare din aceștia, pe medii, situația este prezentată în anexele nr.10, 11 și 12.

Așa cum se poate observa, pentru fiecare grupă de servicii consumul pensionarului din mediul urban este net superior celui din mediul rural.

Sintetizat pe cele trei componente, coșul de consum lunar, pentru pensionarul singur, respectiv pentru pensionarul care face parte din familia de 2 pensionari, în luna iulie 2016, este prezentată în tabelul nr.2.

Tabelul nr. 2

Coșul de consum lunar pentru pensionari, în luna iulie 2016

lei /persoană

	Produse alimentare	Produse nealimentare	Servicii	Total
Pensionar singur				
Total	204,75	67,72	148,42	420,89
Urban	201,48	59,77	263,88	525,13
Rural	207,35	74,53	49,39	331,27
Pensionar din familia de 2 pensionari				
Total	173,20	67,22	123,66	364,08
Urban	181,43	66,18	220,78	468,39
Rural	172,36	67,16	51,78	291,30

Notă: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

O parte din consumul produselor alimentare provenind din producția proprie a permis ca în mediul rural disponibilul bănesc să fie folosit pentru produsele nealimentare.

Referitor la metodologia pentru determinarea coșului minim de consum lunar, utilizată de Institutul Național de Statistică, remarcăm faptul că se pleacă de la situația existentă fără să țină cont de nevoile reale ale pensionarilor pentru un trai decent. Limitele acestei metode considerăm că rezultă în principal din următoarele:

- pentru obținerea consumului valoric de utilități (energie electrică, termică, gaze naturale), consumul mediu unitar ce revine pe gospodărie, cantitățile stabilite

prin OUG 217 /2000, se multiplică cu prețurile /tarifele medii pe țară, fără a se face o diferențiere pe anotimpuri: cald /rece, pe tipuri de încălzire a locuinței sau medii de rezidență;

- Consumul de medicamente în mediul rural este mai mic decât în mediul urban (85,9% din acesta), în condițiile în care ponderea persoanelor vârstnice ce declară că suferă de cel puțin o boală cronică este superior în mediul rural față de urban, respectiv 26,4% față de 24,9% la grupa de vârstă 65-74 ani și 35,5% față de 26,6% la grupa de vârstă 75 ani și peste⁶;
- consumul de produse nealimentare pare să fie subdimensionat, în special la grupele: confecții, tricotaje și încălțăminte;
- calculul coșului de consum lunar se bazează pe datele Anchetei Bugetelor de Familie pentru luna de referință solicitată și reflectă doar consumul mediu efectiv al gospodăriilor de pensionari aflate în jurul pragului de sărăcie relativă (60,0% în consumul mediu total al acestei categorii).

Menționăm faptul că prin abrogarea art. 2 al OUG 217 /2000, Institutul Național de Statistică efectuează calculul coșului de consum pentru persoana vârstnică din familia de 2 pensionari și pentru persoana vârstnică singură **numai la solicitare expresă a CNPV.**

⁶ Date din lucrarea "Condițiile de viață ale populației din România în anul 2015", Institutul Național de Statistică, 2016, pp nr.91-92, procentele sunt calculate la totalul persoanelor de 16 ani și peste ce au declarat că suferă de o boală cronică;

Capitolul IV

Metodologia de stabilire a minimului decent de trai și a minimului de subzistență, utilizată de către Institutul de Cercetare a Calității Vieții. Structură, comparații și concluzii

Metoda folosită de către Institutul de Cercetare a Calității Vieții, este de tip normativ. Aceasta stabilește cantități valorice, ce nu depind de nivelurile de consum înregistrate la un moment dat, ci se bazează pe norme stabilite în studii de specialitate care privesc dezvoltarea și manifestarea persoanei, atât în viața de zi cu zi în spațiul familial, cât și în afara lui, în societate. Pentru calcul se utilizează normele de consum stabilite de specialiști (sociologi, economiști, nutriționiști), fără să folosească sondaje sau aprecieri comparative cu o perioadă anterioară.

Calculul acoperă toate cheltuielile privind consumul de bunuri și servicii necesare persoanei și familiei sale, acasă și în societate. Acestea sunt grupate în componente, după cum urmează:

- ✓ **Consumul alimentar** are la bază normele de consum stabilite de specialiști nutriționiști de la Institutul de Igienă și Sănătate Publică din București.

În cazul familiei de pensionari s-a apreciat consumul primului pensionar, bărbat, cap de gospodărie ca fiind 0,8 din consumul adultului, bărbat, activ, iar pentru a doua persoană vârstnică pensionară, femeie, s-a apreciat tot 0,8 din consumul femeii active. Calculul consumului alimentar, pe componente și pe total se face separat pentru cei doi membri ai familiei, urmând a se însuma la final.

De asemenea, s-a optat pentru definirea minimului de trai al persoanei vârstnice ca fiind un consum alimentar de 2.700 calorii pe zi, respectiv un minim stabilit de nutriționiști.

Principala grupă de produse alimentare a fost considerată **carnea și produsele din carne**. Cantitatea cea mai mare de carne consumată între porc, vită și pui a fost stabilită la carnea de porc, deoarece intră în obișnuințele de consum ale adulților din România. Aceasta este urmată de carnea de vită apreciată de nutriționiști ca fiind foarte sănătoasă pentru organism, ultima fiind carnea de pui care, pe de o parte, este o carne accesibilă ca preț pe piață, iar pe de altă parte constituie carnea cea mai recomandată de nutriționiști pentru a fi consumată de persoanele vârstnice.

O altă grupă importantă de produse alimentare o constituie **lactatele și derivatele din lapte**. Acestea s-au stabilit tot în funcție de preferințe și sănătate pentru organism, respectiv telemea de oaie, telemea de vacă și iaurt (un derivat absolut necesar vârstnicilor). Untul a fost luat într-o cantitate mai mică, substituit fiind de consumul de margarină care face parte tot din grupa grăsimilor.

De asemenea, la grupa **grăsimi** a fost ales uleiul de floarea soarelui necesar în prepararea zilnică a mâncării gătite, ca și legumele ce vin să întregească necesarul de componente nutritive pentru organism.

La grupa de **legume** au fost selectate: ceapa, morcovul, usturoiul și pătrunjelul deoarece pot fi folosite la toate felurile de mâncare și sunt accesibile pe piață în toate anotimpurile, regăsindu-se în culturile tuturor zonelor geografice, de la câmpie până la zonele mai înalte de deal sau podiș.

Principala opțiune în necesarul alimentar de legume o constituie cartoful consumat în cantități mari, care se regăsește în toate tipurile de culturi, de șes deal și podiș, în sud ca și în nord, în vestul ca și în estul țării.

De asemenea, fasolea este o legumă des folosită în alimentație și iarna, ca și vara, uscată sau verde, în funcție de anotimp și, din categoria fructelor, merele, care au aria de răspândire cea mai largă și pot fi procurate în toate anotimpurile.

În categoria alimentelor au mai fost luate în calcul, **zahărul și dulciurile**, iar în cantitate redusă, **cafeaua**, intrată în obișnuințele și preferințele de consum ale persoanelor vârstnice.

O analiză aparte a fost efectuată la evaluarea produselor din autoconsum în mediul rural.

Dintre produsele care, în mediul urban sunt cumpărate, iar în mediul rural sunt asigurate și consumate în cadrul gospodăriei, s-au luat în calcul:

- lactatele (laptele de vacă, telemea de oaie și telemea de vacă, iaurtul, untul);
- carnea și produsele din carne (carnea de porc, vită și pui, untura care în mediul rural provin de la animalele crescute în propriile gospodării);
- ouăle, provenite în mediul rural de la păsările crescute în gospodărie;
- legumele, cum ar fi: morcovul, ceapa, usturoiul, verdeața, cartoful, fasolea verde și uscată, acestea fiind consumate pe parcursul întregului an.

- ✓ **Cheltuielile cu îmbrăcămintea și încălțăminte** au avut în vedere, în primul rând, sexul persoanei și anotimpul. Acesta este și motivul detalierii produselor, în principiu, pentru persoane inactive, pensionari, ținându-se seama de cele necesare în casă și în afara spațiului de locuit.
- ✓ **Locuința se consideră alcătuită dintr-o singură cameră** pentru familia de pensionari atât din mediul urban, cât și din mediul rural. Celelalte cheltuieli legate de: locuință: mobilier, articolele electrice și de uz gospodăresc, articolele tehnico-sanitare și de igienă, articolele textile pentru uz casnic, vesela, tacâmurile, articolele de menaj și alte produse de uz gospodăresc ce se stabilesc separat pe medii de rezidență. Cheltuielile legate de serviciile de igienă personală, serviciile de reparare și întreținere a obiectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte se stabilesc separat pentru bărbați și pentru femei, cu domiciliul în mediul urban și respectiv în mediul rural.
- ✓ **Cheltuielile cu locuința** se stabilesc pe baza cotelor lunare de întreținere de la locuințele cu o singură cameră (garsonieră). Aceste cote lunare de plată a întreținerii se preiau de la administrația blocurilor de tip vilă (2 scări, 4 etaje), de la blocurile cu 8 sau 10 etaje și de la blocurile cu 4 etaje și mai multe scări.
- ✓ **Transportul** are în vedere 2 călătorii cu reducere, echivalentul unei călătorii cu trenul, efectuate atunci când se deplasează, o dată pe an, în vacanță de agrement sau la tratament.
- ✓ **Articolele de papetărie** reflectă cerințele pentru un minim necesar.
- ✓ La categoria de cheltuieli pentru **medicamente** se rețin numai cele strict necesare pentru trusa de prim ajutor și nu cele pentru asigurarea unui tratament profilactic, pornindu-se de la premisa unei îmbătrâniri sănătoase și nu cazurile de tratare a bolilor cronice pe perioade îndelungate de timp.

Conținutul trusei medicale din locuința persoanei vârstnice este următorul:

- Analgezice și antiinflamatorii (algoalmin, antinevralgic, aspirină, piramidon, paracetamol);
- Alcool medicinal;
- Fașă;
- Furazolidon;
- Leucoplast;
- Flacon cu vitamine + întăritoare;
- Siropuri pentru tuse;
- Antibiotice (ampicilină);
- Rivanol.

Metoda normativă folosită de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, se aplică la fundamentarea următoarelor 2 concepte:

- a) **Minimul** corespunzător unui nivel **de trai decent** se definește, în cazul unei familii de pensionari, ca fiind necesarul de resurse pentru consumul curent (alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, medicamente, întreținerea locuinței, servicii), la care se adaugă cheltuielile necesare pentru educație și cultură. Din cercetările în domeniu realizate în România începând cu anul 1994 și până în prezent, aprecierile persoanelor (cap de gospodărie) au constituit reperul cel mai important în stabilirea cheltuielilor referitoare la îmbrăcăminte /încălțăminte, igienă personală, întreținerea locuinței și dotarea acesteia, care au fost aplicate la stabilirea normelor de consum. La produsele alimentare și celelalte grupe de servicii s-au folosit inițial prețurile de pe piața liberă, (respectiv tarifele unice de consum), care au fost ulterior actualizate lunar, pe categorii, folosind indicii prețurilor de consum publicați de Institutul Național de Statistică.
- b) **Minimul de subzistență** este inferior minimului de trai decent și nu mai cuprind cheltuielile de informare, cultură și transport, obiectele de mobilier, dotarea locuinței cu aparatură casnică și electrocasnică, precum și o parte din garderoba personală. Minimul de subzistență se limitează numai la aspectele legate de supraviețuirea unei persoane fiind inferior minimului decent de trai, tocmai prin elementele de dezvoltare și afirmare socială.

Datele furnizate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, privind minimul de trai decent și minimul de subzistență, la nivelul lunii iulie 2016, sunt prezentate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3
Minimul de trai decent și de subzistență pentru pensionarul singur și
pentru familia de 2 pensionari pe medii de rezidență,
în luna iulie 2016

- lei -

		Pensionarul singur	Familia de 2 pensionari
Urban	Decent	705	1.340
	Subzistență	565	1.074
Rural	Decent	673	1.279
	Subzistență	521	990
Total	Decent	700	1.330
	Subzistență	537	1.019

Sursa datelor: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Structura minimului de trai decent și a minimul de subzistență, pentru pensionarul singur, pe medii, la nivelul lunii, este prezentată în Anexa nr. 12.

Metoda prezentată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru stabilirea celor două niveluri minime de trai, nu evidențiază în mod real cheltuielile strict necesare care cad în sarcina persoanelor vârstnice, introducând ipoteze simplificate de calcul în ceea ce privește:

- cheltuielile cu îmbrăcămintea și încălțăminte;
- transportul – care nu îl include decât pe cel pe calea ferată;
- medicamentele sunt calculate numai pentru trusa de prim ajutor, în condițiile în care 25,6% din persoanele de 65 - 74 ani și 30,9% din persoanele de 75 ani și peste declară că suferă de cel puțin o boală cronică⁷ ce necesită cheltuieli lunare cu medicamentele de întreținere și analizele medicale;
- nu se are în vedere existența unor cheltuieli neprevăzute;
- cheltuielile de întreținere a locuinței nu sunt diferențiate pe sisteme de încălzire a locuinței (termoficare, gaze, combustibil lichid, lemne și cărbuni, electricitate);
- spațiul de locuit este limitat la o singură cameră.

De asemenea nivelul consumului persoanelor vârstnice, apreciat ca fiind doar 0,8 față de consumul unei persoane adulte nu se susține⁸, cum nu se susține nici axarea consumului de carne pe cea de porc, în condițiile în care majoritatea persoanelor vârstnice țin regim alimentar.

Considerăm totodată deficitar faptul că nu se are în vedere în mod distinct determinarea cheltuielilor medii pentru locuință pe tipuri de încălzire, care în perioada sezonului rece sunt mari, foarte diferite în funcție de agentul termic utilizat, și afectează direct nivelul veniturilor rămase pentru acoperirea celorlalte categorii de cheltuieli.

Trebuie să remarcăm și faptul că 50,2% din gospodăriile de pensionari locuiesc în locații cu trei sau mai multe camere, iar restul de 49,8% în locații cu 1-2

⁷ Date culese din lucrarea "Condițiile de viață ale populației din România în anul 2015", Institutul Național de Statistică, 2016, pagina nr.90, procentele sunt calculate la totalul persoanelor de 16 ani și peste ce au declarat că suferă de o boală cronică;

⁸ "Estimarea unei scale de echivalență adecvată pentru România", Dr. Marius Augustin Pop, Revista Inovația Socială nr. 2 /2009 (iulie - decembrie) pp. 41 - 64, Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

camere⁹, ceea ce, atunci când nu se poate face o separare în sistemul de încălzire, majorează semnificativ cheltuielile pentru încălzire.

De asemenea, în calculul minimului de trai decent, ar trebui avută în vedere o sumă la nivelul de 10,0% din cuantumul total al coșului de consum lunar pentru constituirea unui fond de siguranță și economie, în vederea acoperirii diverselor cheltuieli pentru situații neprevăzute: boală, spitalizare, deces etc. sumă mică față de costurile excesiv ridicate practicate în prezent de către furnizorii acestor servicii.

În concluzie apreciem că pragurile rezultate prin aplicarea acestei metode sunt subdimensionate și nu pot asigura în mod real un nivel decent de trai persoanelor vârstnice.

⁹ Date culese din lucrarea "Condițiile de viață ale populației din România în anul 2015", Institutul Național de Statistică, 2016, pagina nr.65;

Propuneri

Având în vedere că a fost elaborată și aprobată "Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice 2015-2020", considerăm important să fie evaluat periodic modul de implementare, de atingere a obiectivelor propuse, inclusiv cele care țin de asigurarea unor venituri decente pentru persoanele vârstnice. În acest scop un reper l-ar putea constitui un coș de consum lunar pentru persoanele vârstnice, calculat după o metodologie care să elimine limitele celor calculate de INS și ICCV și care să fie utilizat ca instrument de evaluare a nivelului de trai și calității vieții vârstnicilor.

În ceea ce privește principalele contribuții ale administrației publice centrale, responsabile pentru îmbunătățirea situației materiale a persoanelor vârstnice, apreciem că acestea pot fi sintetizate după cum urmează:

- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
 - să elaboreze o metodologie cadru de stabilire a nivelului coșului minim de consum lunar pentru persoanele vârstnice care să aibă în vedere o detaliere a serviciilor pe tipuri de rezidență și proceduri de încălzire a locuinței, precum și să determine corect și real nivelul necesar al cheltuielilor cu medicamentele de întreținere pentru vârstnici.
 - să acorde sprijin vârstnicilor care formează familii /cupluri sau sunt singuri, prin reglementarea de prestații în bani și facilități care să corespundă nevoilor reale ale persoanelor de vârstă a treia.
 - să mențină valoarea punctului de pensie la cel puțin 45,0% din nivelul câștigului mediu brut pe economie corect prognozat;
 - să indexeze periodic pensiile pentru acoperirea integrală a ratei reale a inflației ca urmare a creșterii a prețurilor la alimentele de bază, medicamente și servicii;
 - să se majoreze cuantumul pensiei sociale minim garantate în plată la nivelul minimului de trai decent stabilit de Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

- Institutul Național de Statistică
 - să calculeze coșul minim de consum necesar pentru familia de pensionari și persoana vârstnică singură, diferențiat pe medii de rezidență, al cărui cuantum să fie aprobat prin hotărâre a Guvernului, nivel față de care Guvernul și organele abilitate să dispună indexări ale veniturilor persoanelor vârstnice, facilități, scutiri sau diminuări ale taxelor locale și impozitelor etc.
- Alte instituții abilitate
 - să considere valoarea coșului minim de consum lunar ca referință minimă la fundamentarea măsurilor din toate domeniile care privesc persoanele vârstnice.

Bibliografie

1. "Condițiile de viață ale populației din România în anul 2015", Institutul Național de Statistică, 2016;
2. "Coordonate ale nivelului de trai în România - Veniturile și consumul populației în anul 2015", Institutul Național de Statistică, 2016;
3. Metodologia de stabilire a coșului minim de consum lunar pentru pensionarul singur, respectiv a pensionarului din familia de 2 pensionari, utilizată de Institutul Național de Statistică;
4. Metodologia de stabilire a minimumului decent de trai și a minimumului de subzistență, stabilită de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;
5. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 217 din 24 noiembrie 2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar;
6. Structura și valoarea coșului de consum lunar pentru pensionarul singur, respectiv pensionarul din familia de 2 pensionari calculate de Institutul Național de Statistică, în prețurile lunii iulie 2016;
7. Structura și valoarea minimumului decent de trai și a minimumului de subzistență, pentru pensionarul singur, respectiv familia de 2 pensionari calculate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, în prețurile lunii iulie 2016;
8. Numărul pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori pe tranșe de pensii, în luna august 2016, furnizat de Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale;
9. "Estimarea unei scale de echivalență adecvată pentru România", Dr. Marius Augustin Pop, Revista Inovația Socială nr. 2 /2009 (iulie - decembrie) pp. 41 - 64, Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

A N E X E

**Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agicultori pe niveluri de pensii* și pe categorii,
AUGUST 2016**

-persoane-

Tranșe de quantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
TOTAL. din care:	5.089.630	3.829.556	22.542	72.758	620.013	47.093	265.907	307.013	544.313	448
Procente	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
până la 400	791.318	396.817	184	11.075	136.494	15.715	46.774	74.005	246.306	442
401 – 425	137.197	84.260	29	4.347	23.800	1.164	11.624	11.012	24.760	1
Sub valoarea coșului de consum lunar ** : 425 lei	928.515	481.077	213	15.422	160.294	16.879	58.398	85.017	271.066	443
Procente	18,24	12,56	0,94	21,20	25,85	35,84	21,96	27,69	49,80	98,88
431-500	412.959	256.259	86	12.868	70.453	3.444	34.413	32.596	73.290	3
501-559	430.085	231.247	76	13.440	111.806	8.781	51.945	51.080	73.515	1
Sub valoarea nivelului minim de subzistență *** : 594 lei	1.771.559	968.583	375	41.730	342.553	29.104	144.756	168.693	417.871	447
Procente	34,81	25,29	1,66	57,35	55,25	61,80	54,44	54,95	76,77	99,78
560-600	27.254	15.557	6	644	6.312	510	2.868	2.934	4.735	0
601-700	397.462	233.448	258	10.036	103.024	7.563	45.573	49.888	50.696	0
700-752	193.642	157.341	1.534	2.432	23.038	1.353	10.085	11.600	9.297	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent *** : 752 lei	2.389.917	1.374.929	2.173	54.842	474.927	38.530	203.282	233.115	482.599	447
Procente	46,96	35,90	9,64	75,38	76,60	81,82	76,45	75,93	88,66	99,82

Coșul minim de consum lunar pentru persoanele vârstnice

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
753-1000	923.554	752.608	7.357	11.346	107.840	6.394	47.038	54.408	44.402	1
1001-2000	1.597.546	1.526.397	12.538	5.958	35.865	2.082	15.024	18.759	16.788	0
2001-3000	152.462	149.831	435	519	1.196	77	484	635	481	0
3001-4000	20.234	19.965	29	68	137	6	58	73	35	0
4001-5000	4.157	4.107	6	15	26	3	13	10	3	0
peste 5000	1.760	1.719	4	10	22	1	8	13	5	0
Pensia medie (lei) ****	886	1.001	1.105	636	572	475	582	579	462	231

Sursa datelor: Casa Națională de Pensii Publice

* Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 400 lei nu este luată în calcul

** Valoarea **coșului de consum lunar** al pensionarului singur, total țară, **calculat la prețurile lunii mai 2016, pe baza datelor comunicate de Institutul Național de Statistică**

*** Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent, total țară, pentru pensionarul singur, **calculat la prețurile lunii mai 2016, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții**

**** Pensia medie calculată fără indemnizația socială pentru pensionari Sursa datelor: Casa Națională de Pensii Publice

Anexa nr. 2

Rata de sărăcie generală și a persoanelor vârstnice (65 ani și peste), la nivelul UE - 28 și al României în perioada 2007-2014¹⁰

%

Regiune /Țară	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹¹
Total								
UE-28	17	17	16	17	17	17	17	17
UE-28-feminin	17	17	17	17	18	18	17	18
UE-28-masculin	16	16	16	16	16	16	16	17
Romania	29	23	22	21	22	23	22	25
Romania-feminin	25	24	23	21	23	23	23	26
Romania-masculin	24	22	21	21	22	22	22	25

Vârstnici(65 ani și peste)

UE-28	18	19	18	16	16	15	14	14
UE-28-feminin	21	21	20	18	18	16	16	16
UE-28-masculin	15	16	15	13	13	12	11	11
Romania	31	26	21	17	14	15	15	19
Romania-feminin	34	30	25	21	17	20	19	23
Romania-masculin	25	21	15	11	9	10	10	13

¹⁰ Sursa datelor - bazele de date Eurostat, începând cu anul 2010 au fost disponibile date pentru UE-28, iar pentru anii 2007-2009, au fost înscrise date pentru UE-27

¹¹ În coloana cu anul 2014, datele care privesc România se refera la anul 2015

Anexa nr. 3

Riscul de sărăcie relativă pentru persoanele de 65 ani și peste, total și pe sexe
în anul 2014, în Statele Membre UE- 28

Țara	Simbol țara	Total	– procente –	
			Feminin	Masculin
Europa de Est	-	-	-	-
Bulgaria	BG	22,6	15,7	18,0
Cehia	CZ	7,0	8,9	4,3
Ungaria	HU	4,5	4,9	3,8
Polonia	PL	11,7	13,8	8,4
România	RO	15,5	18,9	10,5
Slovacia	SK	6,2	7,5	4,1
Europa de Nord	-	-	-	-
Danemarca	DK	9,8	10,4	9,1
Estonia	EE	32,6	39,7	18,5
Finlanda	FI	16,0	19,7	11,0
Irlanda	IE	10,9	12,2	9,3
Letonia	LV	27,6	33,2	15,9
Lituania	LT	20,1	24,3	11,9
Suedia	SE	16,5	21,7	10,3
Marea Britanie	UK	17,7	20,0	14,9
Europa de Sud	-	-	-	-
Grecia	EL	14,9	16,1	13,3
Italia	IT	14,2	16,6	11,0
Malta	MT	16,9	17,1	16,7
Portugalia	PT	15,1	16,9	12,6
Slovenia	SI	17,1	21,6	10,8
Spania	ES	11,4	12,5	10,0
Cipru	CY	22,4	26,5	17,6
Croația	HR	23,1	24,6	20,8
Europa de Vest	-	-	-	-
Austria	AT	14,2	16,4	11,4
Belgia	BE	16,1	16,5	15,5
Franța	FR	8,6	9,6	7,2
Germania	DE	16,3	16,1	14,0
Luxemburg	LU	6,3	6,8	5,7
Olanda	NL	5,9	6,8	4,9
Media UE- 28	-	13,8	15,7	11,3

Sursa

datelor: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Cheltuielile alimentare ale pensionarului singur, în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Produse alimentare	Total	Urban	Rural
1	Făina	2,72	2,38	3,01
2	Mălai	4,20	2,23	5,89
3	Pâine	26,40	23,69	28,73
4	Produse de franzelărie	2,10	2,32	1,92
5	Paste făinoase	1,96	2,09	1,86
6	Orez	2,53	2,29	2,73
7	Fasole boabe	5,02	3,55	6,29
8	Cartofi	7,97	7,89	8,04
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,62	1,95	1,34
10	Ceapa uscata	2,44	2,30	2,57
11	Varza murata	7,36	4,81	9,55
12	Bulion	3,01	2,42	3,52
13	Conserve de legume	1,32	1,22	1,40
14	Mere	3,18	3,80	2,65
15	Citrice, fructe meridionale	2,10	2,74	1,55
16	Conserve din fructe	2,08	1,96	2,18
17	Carne de bovine	4,80	6,94	2,96
18	Carne de porcine	9,46	10,56	8,53
19	Carne de pasare	15,11	14,02	16,05
20	Carne de oaie si alte feluri de carne	2,25	1,63	2,78
21	Preparate din carne	12,97	12,13	13,69
22	Peste proaspăt și congelat	3,59	3,60	3,58
23	Lapte proaspăt	13,81	15,20	12,61
24	Lapte bătut, iaurt	1,58	1,96	1,26
25	Telemea de vaca	6,15	6,84	5,56
26	Telemea de oaie	3,57	3,54	3,61
27	Brânza proaspătă si smântâna	5,48	5,49	5,46
28	Ouă	8,36	7,50	9,09
29	Untură	1,25	0,55	1,85
30	Ulei comestibil	7,89	7,61	8,13
31	Margarină	1,98	2,34	1,67
32	Zahăr	4,25	4,07	4,41
33	Ciocolată, bomboane	0,61	0,72	0,52
34	Băuturi nealcoolice	2,38	3,03	1,82
Total 1 - 34		181,52	175,35	186,80
Alte produse alimentare		23,23	26,13	20,55
Total produse alimentare		204,75	201,48	207,35

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Cheltuielile alimentare ale pensionarului din familia de 2 pensionari în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Produse alimentare	Total	Urban	Rural
1	Făina	2,34	2,14	2,50
2	Mălai	3,96	1,79	5,66
3	Pâine	25,21	23,72	26,37
4	Produse de franzelărie	1,30	1,46	1,05
5	Paste făinoase	1,38	1,54	1,26
6	Orez	1,74	1,50	1,94
7	Fasole boabe	3,82	2,64	4,74
8	Cartofi	5,98	6,05	5,93
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,21	1,56	0,93
10	Ceapa uscata	1,88	1,74	1,98
11	Varza murata	7,63	5,44	9,34
12	Bulion	2,48	2,18	2,71
13	Conserve de legume	1,28	1,22	1,33
14	Mere	2,50	3,25	1,90
15	Citrice, fructe meridionale	1,89	2,44	1,26
16	Conserve din fructe	1,71	1,94	1,53
17	Carne de bovine	4,43	6,82	2,56
18	Carne de porcine	9,35	11,43	7,72
19	Carne de pasare	11,26	10,37	11,95
20	Carne de oaie si alte feluri de carne	3,09	19,66	3,77
21	Preparate din carne	11,75	10,86	12,44
22	Peste proaspăt si congelat	2,93	3,21	2,71
23	Lapte proaspăt	10,07	9,53	10,49
24	Lapte bătut, iaurt	1,55	1,43	1,64
25	Telemea de vaca	5,25	5,25	5,25
26	Telemea de oaie	3,48	3,79	3,24
27	Brânză proaspătă și smântână	5,29	4,80	5,67
28	Ouă	6,41	5,84	6,86
29	Untură	1,16	0,49	1,69
30	Ulei comestibil	5,91	6,04	5,81
31	Margarină	1,27	1,64	0,98
32	Zahăr	3,11	3,10	3,11
33	Ciocolată, bomboane	0,49	0,64	0,38
34	Băuturi nealcoolice	2,23	3,26	1,43
Total 1 - 34		155,34	168,77	158,13
Alte produse alimentare		17,86	12,66	14,23
Total produse alimentare		173,20	181,43	172,36

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Anexa nr. 6

Cheltuielile nealimentare ale pensionarului singur și ale pensionarului care face parte din familia de 2 pensionari, total țară, în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr. crt.	Produse nealimentare	Coșul de consum lunar pt persoana vârstnică	Coșul de consum lunar pentru un vârstnic din familia de 2 persoane
		1	2
1	Confecții	1,94	2,38
2	Tricotaje	0,78	0,99
3	Încălțăminte	3,35	3,83
4	Cărți, ziare, Papetărie	1,49	1,93
5	Medicamente	12,07	11,90
6	Articole de igienă	6,05	5,33
7	Combustibili	23,78	22,75
Total 1 – 7		49,47	49,10
Alte produse nealimentare		18,25	18,12
Total – lei		67,72	67,22

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Anexa nr. 7

Cheltuielile nealimentare ale pensionarului singur, pe medii, în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Produse nealimentare	URBAN	RURAL
		1	2
1	Confecții	2,19	1,72
2	Tricotaje	0,80	0,77
3	Încălțăminte	2,93	3,71
4	Cărți, ziare, papetarie	2,64	0,50
5	Medicamente	17,97	7,02
6	Articole de igienă	7,92	4,44
7	Combustibili	9,20	36,28
Total 1 – 7		43,66	54,44
Alte produse nealimentare		16,11	20,09
TOTAL lei		59,77	74,53

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Anexa nr. 8

Cheltuielile nealimentare ale pensionarului care face parte din familia de 2 pensionari, pe medii, în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt.	Produse nealimentare	URBAN	RURAL
		1	2
1	Confecții	2,73	2,11
2	Tricotaje	1,21	0,81
3	Încălțăminte	3,55	4,06
4	Cărți, ziare, papetărie	3,44	0,75
5	Medicamente	18,32	6,89
6	Articole de igienă	7,60	3,55
7	Combustibili	10,02	32,68
Total 1 - 7		46,87	50,84
Alte produse nealimentare		19,31	16,32
Total - lei		66,18	67,16

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Anexa nr. 9

Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului singur și ale pensionarului care face parte din familia de 2 pensionari, total țară , în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Servicii	Coșul de consum lunar pt persoana vârstnică	Coșul de consum lunar pentru un vârstnic din familia de 2 persoane
		1	2
1	Apa, canal, salubritate	30,16	22,56
2	Energie electrică	25,97	20,79
3	Energie termică	20,36	15,21
4	Gaze naturale	28,87	25,29
5	Abonament RTV	5,39	3,99
6	Telefon	10,33	8,64
7	Transport de calatori	3,90	3,89
8	Servicii medicale	3,20	6,42
Total 1- 8		128,17	106,79
Alte servicii		20,25	16,87
TOTAL servicii		148,42	123,66

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

Anexa nr. 10

Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului singur, pe medii, în luna iulie 2016

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Servicii	URBAN	RURAL
		1	2
1	Apa, canal, salubritate	61.54	3.24
2	Energie electrică	32.83	20.07
3	Energie termică	43.91	0.16
4	Gaze naturale	52.82	8.32
5	Abonament RTV	8.49	2.73
6	Telefon	18.54	3.29
7	Transport de calatori	6.24	1.90
8	Servicii medicale	3.49	2.95
Total 1- 8		227,88	42.65
Alte servicii		36,00	6.74
TOTAL servicii		263,88	49.39

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

**Cheltuielile pentru servicii ale pensionarului
care face parte din familia de 2 pensionari, pe medii, în luna iulie 2016**

- lei /lună /persoană -

Nr.crt	Servicii	URBAN	RURAL
		1	2
1	Apa, canal, salubritate	47,80	2,86
2	Energie electrică	26,59	16,27
3	Energie termică	34,69	0,00
4	Gaze naturale	46,70	8,57
5	Abonament RTV	6,52	2,01
6	Telefon	14,73	3,88
7	Transport de călători	6,18	2,09
8	Servicii medicale	7,46	5,62
Total 1- 8		190,66	41,29
Alte servicii		30,12	10,49
TOTAL servicii		220,78	51,78

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul Național de Statistică

**Minimul de trai decent și a minimul de subzistență,
pentru pensionarul singur, pe medii, în luna iulie 2016**

- lei -

	Urban		Rural		Total	
	Minim decent	Minim de subzistență	Minim decent	Minim de subzistență	Minim decent	Minim de subzistență
Produse alimentare	300	299	427	383	362	331
Produse nealimentare	119	45	89	43	107	44
Servicii	286	221	157	95	231	162
Total	705	565	673	521	700	537

Sursa datelor: Datele sunt comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții